

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

Edicti monitorialis contra occupantes bona, & jura Ecclesiarum. Form. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS XIV.

De Administratione, & alienatione rerum Ecclesiarum.

Edicti monitorialis contra occupantes bona, & jura Ecclesiarum.

FORMULARI

SUMMARIUM

- 1 **B**ona Ecclesiarum sunt patrimonium Christi.
Ecclesiastici in bonis, Ecclesie habent solum usum.
- 2 Bona Ecclesie surripientes sunt excommunicandi.
Debitores Ecclesie, qui debitum non solvunt non dicuntur Usurpatores.
Rectores Beneficiati incidere facientes Arbores frugiferas in bonis Ecclesie, non dicuntur Usurpatores, sed alienantes.
- 3 Cathedralicum dicitur census Ecclesie Cathedralis.
- 4 Cathedralicum prescribi non potest, & debetur ab Ecclesiis Beneficiatis non obstante consuetudine non solvendi, & num. 5. & 6.
- 7 Cathedralicum respicit legem Dioecesanam.

Non debetur à Clericis non Beneficiatis.

Neque ab illis, qui ordinantur ad titulum Masse communis.

Debet solvi à seminario pro Beneficiis unitis.

8 Cathedralicum debetur juxta quantitatem, & taxam solvi solitam rationabilem.

9 Decimæ debentur jure Divino, quæ vero de jure Ecclesiastico.

Decimæ solo Parocho solvendæ sunt, Clericis autem per participationem ratione servitii, aut tituli Beneficii.

10 Regulares, etiam Societatis Jesu tenentur solvere Decimas prædiales, etiam pro bonis primæ erectionis juxta loci consuetudinem, quamvis in præteritum non solvunt.

Exemptio Regularium à decimis, non suffragatur colonis.

11 Decima prædialis debetur ex prædicto mutato, quamvis ex fructibus quæ gignit, Decima non debeatur.

12 Jus exigendi Decimas transire non potest in Laicum, nisi auctoritas

- tas Papæ intercedat.
- 13 Decime exiguntur per Reges, & Principes Indulto Pontificis, non possunt per eos transferri in laicos, nisi expressè concedatur.
- 14 Episcopus ratione suæ Ecclesiæ Cathedralis habet jus ad quartam ex relictis piis, Decimarum, & mortuorum. Quarta funeralium debetur Parocho juxta consuetudinem regionis. Regulares tenentur solvere quartam funeralem, nisi specialiter privilegiati non sint, non suffragante privilegiorum communicatione.
- 15 Consuetudo dandi alicui Ecclesiæ oblationes intra annum, habet vim obligandi, & servanda est.
- 16 Notarii tenentur ex officio revelare Instrumenta, & legata facta favore locorum piorum, alias graviter peccant.
- 17 Legatum relictum Monasterio bonorum incapaci, pro Sacristia, Valitudinario, vel Ecclesiæ pro cætera, & oleo debet investiri pro adimplenda Testatoris voluntate. Et si gravetur, hæres illud tenetur subministrare.
- 18 Legatum relictum Virgini pro matrimonio carnali, debetur etiam si efficiatur Monialis. Legatum factum Virgini pro matrimo-
- niocarnali, non debetur si ingrediatur Religionem si est factum sub conditione, quod decedente sine filiis legatum redeat ad hæredem.
- 19 Legatum relictum pro constructione Ecclesiæ, debetur unà cum fructibus, si res legata de sui natura est fructifera, aut ex eo fructus percipi potuissent. Legatum relictum ad usum illicitum, non cedit lucro hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari debet.
- 20 Legatum alimentorum præstandum in Domo tantum, si legatarius fiat Religiosus, debetur Monasterio.
- 21 Legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub privilegii Fabricæ S. Petri.
- 22 Hæres in foro fori non consciens Inventarium tenetur de proprio solvere legata pia; sed in foro conscientie non tenentur ultra vires hereditarias.
- 23 Legatum relictum à Viro Uxori sub conditione viduitatis, debetur si Uxor ingrediatur Religionem.
- 24 Legatum relictum dantibus operam studiis legalibus, debetur danti operam studio canonum. Legatum relictum Juveni pro studiis bonarum artium dicitur pium.

I Beni, e lerendite delle Chiefe, ed altri luoghi Pii, che sono Patrimonio di Gesù Christo, e devono impiegarsi nel mantenimento del culto Divino, e de' Ministri del Santuario, e per sollievo delle necessità de' poveri accioche per incuria, e negligenza de' Rettori, & Amministratori di esse, ò per ingordigia, & Avarizia degl' Uomini non perischino, ne siano usurpati, col presente Editto facciamo intendere, e riduciamo alla memoria di tutti tanto Laici, quanto Ecclesiastici di qualunque dignità, ò grado si siano, che se alcuno per se, ò per interposte persone, ò sotto qualsivoglia pretesto, ò quesito colore havrà ardire d'usurpare, ritenere, ò convertire in usi proprii le giurisdizioni, beni, Censi, Legati, Decime, Libri, scritture, ragioni feudali, & enfiteotiche, frutti, & emolumenti di qualsivoglia forte delle Chiefe Secolari, ò Regolari, Beneficii, Monti di Pietà, Ospedali, ò altri luoghi Pii, ovvero impedirà che li detti beni, frutti, & emolumenti per forza, ò per timore non pervenghino à quelli à i quali di ragione si devano: il Sagro Concilio di Trento alla Sessione 22. Capitolo XI. dichiara, che sia tanto tempo soggetto alla scomunica maggiore, sin tanto che dette giurisdizioni, frutti, beni, & emolumenti da lui occupati, e rite-

nu-

nuti, restituirà intieramente a gli Amministratori, Rettori, ò Beneficiari delle Chiese alle quali sono state usurpate, e che otterà anche l'assoluzione dal Sommo Pontefice: e se l'usurpatore haverà il Juspatronato in quella Chiesa della quale hà usurpati, & occupati i beni oltre le pene predette, resti ancora privato ipso facto del Juspatronato. E che i Chierici Autori, e consentienti di tale usurpazione, e fraude siano sottoposti alle medesime pene, & inoltre privati de' loro beneficii, e resi inabili ad ottenere degl'altri: e di più, che fatta che haveranno la restituzione, ed ottenuta l'Assoluzione siano ancora sospesi dall'efecuzione degl'ordini ad arbitrio dell'ordinario. Et in oltre, la Bolla in Cœna Domini al §. 17. sottopone alla scomunica maggiore non solamente coloro che usurpano le giurisdizioni, i frutti, e le rendite delle Chiese, Monasterii, e de' Beneficiari: mà anche quelli, che senza licenza del Sommo Pontefice, ò d'altro legitimo Superiore Ecclesiastico le sequestrano, ò pure impongono taglie, collette, & altri pesi, e le esigono da beni, e persone Ecclesiastiche ovvero le accettano da chi glie le dà spontaneamente.

Che però, à finche delle predette Canoniche disposizioni della Chiesa nessuno possa allegarne ignoranza, nè contro d'esse dagli Usurpatori opporsi prescrizione, ò buona fede, habbiamo ordinato che si pubblici il presente Editto monitoriale, quale affisso che sarà a luoghi soliti, habbia forza, e vigore, come se ciascheduno fosse stato personalmente intimato. Dato &c.

N. Vescovo N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancelliere Vescovale.

ADNOTATIONES.

1 **PATRIMONIO DIGIESU CHRISTO.** Bona Ecclesiarum dicuntur Sancta Sanctorum, & Patrimonium Christi, *c. nulli liceat, cap. quicumque & seqq. per tot. 12. q. 2. c. cum secundum de præb. cap. cum ex eo de elect. in 6. Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de refer.* Et hinc est, quod cum pauperes sint Christi hæredes, ut ipse dixit, *quod uni ex minimis meis fecisti mihi fecistis. Matt. 25.* Joann. de Paris. *tract. de potestat. Reg. & Papal. cap. 6.* & Petr. de Alliac. in lib. quem scripsit *de Eccles. auct. or. dixerunt*, quod bona Ecclesiastica, ut sunt Ecclesiastica collata fuerunt Ecclesiis non personis singularibus, quæ nullum habent dominium, sed ut membra Communitatis jus tantum utendi ad sustentationem secundum exigentiam, & decentiam personæ, & status, & quod talia bona quantum ad proprietatem sint Ecclesiæ, Prælatorum autem quantum ad dispensationem, & sic Viri Ecclesiastici, qui non habent nisi usum,

debeant esse eleemosynarii dictorum bonorum, in quibus hoc solum pro se, & pro suis percipiant quo alantur, & tegantur, juxta tradita per Gerfon. *in tract. de tempor. in cib. pot. & vest. Prælat.*

2 **NE SIANO USURPATI.** Quæ bona surripiunt Ecclesiarum non dicuntur usurpatores, & ideo non sunt ipso jure excommunicati, sed excommunicandi Glou. *in c. Conquæsti 22. verb. excommunicatus de sent. excommun. Bonacin. de cens. in Bull. Cæn. disp. 1. q. 18. punct. 1. n. 4. Nicol. Lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. n. 116. vers. item fures, ubi Decretum Sac. Congreg. Concilii allegat Navar. in Manual. cap. 27. n. 70. Sebast. Medic. in summ. peccat. capital. tit. 9. q. 78. nu. 13. in fin. quibus non contradicit Sayr. de cens. lib. 3. cap. 21. n. 4. in fin. quia non auferunt auctoritate usurpatæ: neque censuram hanc incurrunt, qui debita Ecclesiis non solvunt, Nicol. loc. cit. nec minus Rectores, seu Beneficiari, qui incidere faciunt Arbores frugiferas in bonis Ecclesiarum; nam hi propriè loquendo dici non possunt.*

sunt usurpatores, sed potius, & verius alienantes: & sic quoties incisio sit notabilis eo censuram Extravagantia ambitiosa incurrere, & non Concilii, nec Bullæ Cæna tenet communior opinio de qua Navar. in consl. 6. & 7. de rebus Eccles. non alien. quem sequuntur Bonacin. de cens. in Bull. Cæn. disp. 1. quæst. 18. punct. 2. num. 30. & punct. 4. num. 5. Ricc. in prax. part. 1. resolut. 50. num. 2. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 13. quæst. 3. per tot. Ventrigliol. in praxi part. 1. annot. 1. §. 2. nu. 19. Gallemart. supra Concil. d. cap. 11. sess. 22. de reform.

3 CENSUS I. Inter Ecclesiæ Censuræ, (si loquamur de Cathedrali) connumeratur Cathedralicum, seu Synodaticum, quod solvitur in honorem Cathedralis juxta dispositionem Concilii Bracharen. relati in cap. placuit 10. q. 3. confirmati in Concilio Toletano 7. relato in cap. inter cætera 11. q. 3. ubi dicitur — non amplius quam duos solidos unusquisque Episcoporum præfate Provinciæ per singulas Diocesis sue Basilicas juxta Synodum Bracharensem annua illatione sibi expectat, & denuò in cap. pastoralis de donat. & in cap. conquereute de offic. Ord.

4 Debetur autem iste Censuræ proprio Diocesano ab Ecclesiis Diocesis, Rot. coram Burat. decis. 578. num. 10. non obstante Consuetudine contraria non solvendi, quia non potest præscribi, juxta opinionem Piasec. in prax. part. 2. art. 2. de Statut. ab Episc. facien. num. 13. Fagnan. in d. cap. conquereute num. 49. de Offic. ordin. Et licet videretur, quod per immemorabilem consuetudinem posset præscribi juxta declarationem olim emanatam à Congreg. Concilii 3. Decembris 1644. in una Albinganen. quam refert (non tamen integram) Pignatell. consult. 285. & duob. seqq. tom. 1. in qua ad dubia tunc temporis proposita, nempe .

- I. An modernus Episcopus, qui nunquam adhuc exigit cathedralicum possit pro præterito tempore, & in futurum exigere?
- II. In qua quantitate, & qualitate

moneta possit illud exigere?

III. An à toto Clero, an vero à Beneficiatis tantum sit facienda exactio?

Responsum fuit.

Ad I. Si cathedralicum Episcopis antecessoribus aliquando fuit solutum, posse modernum Episcopum exigere?

Ad II. Exigi posse tantum duos solidos juxta juris communis dispositionem, & in moneta antiqua, juxta illius estimationem, non concurrente contraria consuetudine?

Ad III. Exactionem non esse faciendam à toto Clero, sed tantum Ab Ecclesiis, Capellis, & Beneficiis, si ad eorum favorem non concurrat privilegium exemptionis, vel immemorabilis.

5. Nihilominus cum Episcopus Lavellensis in Synodo, Cathedralicum in præteritum non solutum, ab Ecclesiis sibi subjectis, necnon à Clero in futurum solvi debere statuisset, & Capitulum, & Clerus reclamando, hanc resolutionem opponerent, & nunquam ab immemorabili solvisse assererent, eadem Congregatio ad quam causa erat devoluta sub die 18. Aprilis 1693. rescripsit — Examine-tur formiter Albinganen. 3. Decemb. 1644. ad 3. dubium.

6. Propterea que reposita deinde causa in plena Congregatione sub Dubio. An cathedralicum Episcopo debeatur, non obstante asserta immemorabili in contrarium. Die 6. Junii ejusdem anni Congregatio respondit — Deberi ad formam juris ab Ecclesiis, & Beneficiatis tantum: fuit enim animadversum, quod etsi immemorabilis fuisset probata, adhuc non poterat suffragari universis, sed alicui tantum Ecclesiæ in particulari, vel quoad quodam tantum Ricc. decis. 22. num. 3. & 4. part. 3. ubi in fine Decretum Sac. Congregat. Episcoporum allegat.

7. Hoc

7. Hoc autem jus Cathedralæ respicit legem Diœcesanam à qua libera non sunt loca exempta, juxta sensum *decis. 1274. Coccino num. 1. & 6. Card. de Luca de jurisd. disc. 38. num. 6.* ubi pro certo hoc habet, si habeant Parochiales unitas, licet Barbof. *de jur. Eccles. lib. 3. cap. 20. per text. in cap. inter cetera 10. quest. 3.* teneat quod ab Ecclesiis Monasteriorum exigi non valeat: sicuti exigi non potest à Presbyteris non Beneficiatis, etiamsi in præteritum solvissent, ut respondit Sac. Congregat. Episcoporum contra Archiepiscopum Complani 15. Januarii 1694. qui vigore soliti exigere prætendebat à simplicibus Sacerdotibus annuatim jure Cathedralici julios quatuor: Neque ab illis qui ordinantur ad titulum Massæ communis; quæ datur tanquam Patrimonium, non tanquam Beneficium pro congrua sustentatione ordinandi: solvi tamen debet à Seminario pro Beneficiis unitis, ut declaravit Congreg. Concilii 21. Maii 1644. in *Cathacen. lib. 17. Decr. pag. 409.*

8. Quantitas verò taxatur juxta morem regionis rationabilem, Barbof. *ubi supra num. 11. Congreg. Concilii in Satrianen. 13. Febr. 1694. Tondut. quest. benef. tom. 1. pag. 2. cap. 2. §. 1. n. 6.* Et si mos non adsit à viciniore Cathedra, vel Provincia erit defumenda, & juxta valorem, & æstimationem solidi antiqui, ut Congregatio declaravit in supra relata Albinganen.

9. DECIME Decimæ debentur jure Divino *num. 18. & 21. Exed. 22. Deut. 12.* Quota verò de jure Ecclesiastico *cap. Parochiam de Decim. cap. revertimini cap. Decimæ 16. quest. 1. Concil. Trid. cap. 12. sess. 25. de reform. Pirhing. in jus Can. lib. 3. tit. 30. §. 1. num. 117.* Et solo Rectori Parochialis debentur. *Piasec. par. 2. cap. 4. art. 9. de Decim.* qui habet fundatam intentionem in jure: alii enim Clerici, qui sunt Parochorum Coadjutores, & inserviunt populo in Spiritualibus ex obligatione alicujus Officii Spiritualis: vel ratione tituli Beneficii, cui in prima fundatione fructus Decimales fuerunt assignati, possunt de illis participare Sac. Congregatio Concilii in *Farsen. 1. Se-*

ptembris 1691. in responsione ad Pirhing. *in jus Canon. lib. 3. tit. 30. num. 86.* nunquam tamen laici, ut infra.

10. Predia, quæ solutioni Decimarum sunt obnoxia si ad manus Regularium transeant, transire cum hoc onere nemo dubitat, adeò teneantur illasolvere Parochialium Ecclesiarum Rectores quemadmodum tenebantur Laici priusquam bona ipsa in Monasteriorum proprietatem transfuissent, ut pluries auditis partibus, & examinatis privilegiis etiam PP. Societatis Jesu, declaravit Congregat. Concilii, & in specie in *Ferosempronien. 2. Junii 1629. lib. 14. Decr. pagina 106. & in Polonia 17. Junii 1647. lib. 17. pag. 488.* Imò etiamsi bona essent data pro erectione Monasterii, Collegii, sive pro Dote Beneficii, quæ sunt immunita a quibuscumque collectis, & oneribus, quamvis Cameralibus, ut declaravit plena Camera in *Maceraten. 1. Julii 1697. & Congregat. Boni Regimini in Veluterna 27. Junii 1699.* ad hoc non eximuntur à solutione Decimarum, quia ista exemptio nunquam censetur concessa, nisi specificè per Papam concedatur cum derogatione *capit. super de Decim. Fagnan. ibidem num. 28. & seq.* & si concedatur non suffragaretur eorum Colonis *Piasec. prax. part. 2. cap. 4. art. 9. num. 20.* Hocque amplius, ut Regulares, & Collegia Societatis Jesu teneanturolvere Decimas prædiales juxta loci consuetudinem etiamsi in præteritum non solverint, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in *Senogallien. 30. Augusti 1704. & in Firmana Decimarum 15. Junii 1697.*

11. Si Prædium ex quo decima solvitur mutetur, puta ex prato fiat agrum, & è converso, vel ex Prædio Urbano fiat rusticum, adhuc viget obligatio ad Decimam prædialem solvendam *capit. commissum de Decim. Pirhing. in jus Canon. lib. 3. tit. 30. num. 112. & 113.* & idem est si loco frumenti seminentur fructus, ex quibus alias Decima non debetur *Sacr. Congregation. Concilii in civitatis Ducalis 20. Maii 1549. lib. 18. Decembr. pagin. 604.* cum aliis apud Pi-

Pignatell. *consult.* 258. num. 1. & *seqq.*
tom. 1.

12. Jus autem percipiendi, & exigendi Decimas transire non potest in laicum, cum illius sit prorsus incapax *cap. 1. 16. quæst. 7. cap. causam quæ de præscr. cap. prohibemus cap. ad hæc cap. quavis de decim. Monet. de decim. cap. 5. quæst. 3. num. 57. Pac. Jordan. lucubr. tom. 2. lib. 10. tit. 13. num. 38. Fagnan. in cap. Cum Apostolica per tot. de his quæ sunt à Prælat. sin. conf. Capit. & alibi communiter: non obitante temporis cursu, & observantia Decimas exigendi, propter expressam juris resistantiam in cap. dudum de Decim. Unde si quis illud exerceret, non nisi ex titulo nefariæ usurpationis acquisivisse censendum erit: cum enim Decimæ titulum spirituale in inseparabilem annexum habeant, commoditas fructus Decimales percipiendi (jus namque decimandi quantum Spirituale est, nec Papa licite concedere laicis potest) exerceri à laicis non potest, etiam si à Principe concessio, & translatio (quæ nec titulum coloratum tribuere valet) facta esset, nisi legitima potestate concurrente, quæ est poenæ solum Pontificem, non autem apud Reges, vel Principes, ut communiter tradunt Monet. ubi supra num. 74. & 118. Pac. Jordan. num. 50. latè Pirhing. in jus Canonic. lib. 3. tit. 30. num. 137. ad 152. Passerin. in 3. lib. sext. de ret. post tit. de sepultur. quæst. unic. de jur. Decim. art. 11. num. 218. & 219. & *seqq.* Ventrigl. *prax. par. 2. annot. 27. §. 2. num. 26. & 27. Rot. post Tambur. de jur. Abbat. decis. 92. & coram Coccino decis. 136. num. 12. & 13. & decis. 2168. à num. 12. & coram Cerr. decis. 643. num. 4. & 5.**

13. Quod aded verum est, ut si Decimæ à titulis Clericalibus abstractis, & separatis Regi, vel Principi per Papam in feudum concedantur, non possunt per eos in alium laicum alienari, seu transferri, nisi id expressè in Indulto concedatur, prout loquendo de Decimis seu tertiis Regibus Castellæ per Summos Pontifices elargitis, solidis fundamentis firmat Amostaz. de causis Pii *part. 2. lib. 7. cap. 8. à num. 47. ad 60.* Et de alia concessione, ac translatione per
Monacelli *Form. Pars II.*

Principem inferiorem facta favore laici Subditi, re maturè examinata (approbando Votum D. Cardin. mei Petrucci) declaravit *Congreg. Concilii in Gebennen. 4. Maii 1697. confirmata parte audita 20. Septembr. 1698.*

14. FRUTTI, ET EMOLUMENTI.
Præter jus Cathedralitici, & decimarum, habet Ecclesia Cathedralis jus ad quartam, quæ debetur Episcopo ex relictis piis vigore *cap. requisita, & cap. ultimo de testament. & vocantur quarta Canonica, quæ solvitur juxta consuetudinem locorum Sacr. Congreg. Concilii in Urgeggell. 14. Februarii 1693. non tamen debetur, neque detrahitur ex legato relicto pro maritandis Puellis, ut respondit Sacr. Congregat. Episcop. in Nucerna Pagano-rum 14. Septembr. 1592. Item debetur eidem Quarta Decimarum tanquam Parocho Parochorum, & Superiori Ordinario, & Pastori suæ Diocesis, vigore *cap. conquereute 16. de off. jud. ordin. cap. de quarta ad præscript. cap. cum olim de cens. cap. quoniam 13. de Decim. ibique Fagnan. nisi adfit contraria consuetudo: Item jus habet ad Quartam mortuorum, de qua loquitur gloss. in dict. cap. conquereute: quæ hodie ex generali consuetudine solvitur Parochis, & non Episcopo juxta *Clement. dudum de sepult. in 6. & juxta Concilii Tridentin. dispositionem cap. 13. sess. 25. de reformat. in quantitate per consuetudinem regionis, & locorum solita, & præscripta Congreg. Concilii in Ebredunen. 25. Julii 1695. in respons. ad 12. & in Mantuana 18. Junii 1699. etiam à Regularibus qui non sunt specialiter privilegiati: sed tantum per communicationem privilegiorum hanc quartam retinere prætenderent: quia talium privilegiorum communicatio non suffragatur in tertii præjudicium, ut in specie solutionis hujus quartæ tradit *Donat. prax. rerum regular. tom. 1. part. 1. tractat. 7. de communicat. privilegi. quæst. 14. num. 10. Rot. coram Carpinco in Casalen. Quartæ funeralis 1. Julii 1665. & 18. Junii 1666. Sacr. Congregatio Concilii in dict. Ebredunen. in respons. ad 12. Non tamen ab hæredibus defuncti, qui pro hac*
L quar-***

quarta non gravantur, sed causa inter Parochum, & Ecclesiam tumultuantem terminatur, ut respondit *Congreg. Episc. & Regular. in civitatis Castellii 14. Aprilis 1615. Nicol. lucubr. civil. lib. 4. tit. 15. de interd. num. 26. limit. 10.* ubi Decretum Congr. Concilii refert.

15. Item inter emolumenta connumerari possunt oblationes quæ spontè fieri solent à Populo Ecclesiis Cathedralibus, vel Parochialibus in quibusdam anni solemnitatibus, quæ si negligenter, & non præstarentur juxtà solitum cogi posset saltem officio Judicis ad perseverandum, ut placet Navar. *in manual. cap. 13. num. 19. Surd. de alim. tit. 1. q. 60. num. 6. & seqq. Ricc. prax. for. Eccles. resolut. 296. num. 9. part. 4. Barbosa. in cap. ad Apostolicam per tot. de simon. & de jur. Eccles. lib. 3. cap. 23. numer. 11. & 12. Tondut. quæst. benef. tom. 1. part. 1. cap. 39. num. 17.* Nam licet nemo ad offerendum compelli debeat: nihilominus, quia hujusmodi oblationes immediatè sunt Deo, quamvis secundariò cedant in ministrorum usum, & utilitatem, ut sunt candelæ, panes oblatis Altari, pecunia, ornamenta, & alia hujusmodi ut notant Card. Bon. *in oper. rer. liturg. l. 2. cap. 8. §. 5. in fin. Tambur. de jur. Abbat. tom. 1. dispens. 15. q. 18. n. 2. vers. notandum quarto*; consuetudo illas præstandi per decennium servata, habet vim legis obligandi, & continuanda est, ut probant supra allegatæ auctoritates.

16. Notarii, qui rogati sunt de Contractibus, legatis, aut donationibus, si ve conventionibus favore Ecclesiarum, quarum vigore præstantiones, & emolumenta annua eisdem debentur, & post publicationem edicti non manifestant, dicuntur consentire, & participes esse usurpationis: quia tenentur ex officio etiam nullo requirente ea revelare, alias peccat mortaliter Vidal. *de legat. inquisit. 1. num. 64. P. Felix. Potest. in examin. Ecclesiast. tom. 1. num. 2547. Navar. manual. confessar. cap. 25. num. 53. vers. tertio peccat. Lazar. quæst. can. sect. 3. quæstion. 1. num. 5. cum alii allegatis tom. 1. tit. 6. annotat. ad form. 15. num. 8.* Et ideo attenta gravitate culpæ,

tam in Synodo Ægina acta anno 1683. quam in alia Albanensi edita anno 1689. in utraque sub titulo *de Sacram. Penitent.* inter casus reservatos reponitur — *Legatarum piorum à Notariis ultra mensem dilata revelatio.*

17. *AI QUALI DI RAGIONE SI DEVONO.* Legatum relictum Sacristie, Valetudinario, vel Ecclesiæ pro cera, & oleo, Monasterii bonorum incapaci non dicitur irritum, sed debet per Syndicum investiri pro adimplenda Testatoris voluntate, ut decrevit *Congreg. deputata apud Fagnan. in cap. nimis pro num. 52. de excess. prælat. & Sac. Congreg. Episcoporum in Forosempronien. 21. Augusti 1693.* imò si gravetur hæres illud ministrare teneretur *Sac. Congregat. Concilii in Faventina 2. Martii 1697.*

18. Si verò fiat Virgini ad effectum nubendi, debetur etiam si efficiatur Monialis, quia matrimonium Spirituale cum carnali pari passu ambulat *Sac. Congreg. Episcoporum in Pisauren. 26. Augusti 1616. Vivian. de jure patr. lib. 6. cap. 1. num. 83. & 84.* Verùm si sit factum cum conditione ut solvatur in manibus mariti pro Dote, nec aliis nec pro alia causa, vel quod decedente sine filiis legatum videat ad hæredes legantis; tunc non poterit dari pro Virgine monacanda, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii in una Barin. 15. Septembris 1668.*

19. Et si fiat legatum pro constructione Ecclesiæ, tunc si res legata de sui natura fructifera est, aut ex ea fructus percipi potuissent, debet solvi, & adimpleri una cum fructibus, ut habetur decium in *Compendio privilegiorum Fabricæ Sancti Petri de Urbe §. 6. pag. 36.* At si fieret ad opus illicitum, non cederet lucro hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari deberet *Ricc. prax. part. 4. resolut. 279. num. 3.*

20. Legatum item alimentorum præstandum juxtà præceptum Testatoris in Domo tantum, si Legatarius fiat Religiosus, debetur legatum Monasterio, Vivian. *de jure patr. dict. lib. 6. cap. 1. num. 86.*

21. Item legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub pri-

privilegiis Fabricæ S. Petri de Urbe juxta declarationem Congreg. hujus Tribunalis anni 1598. impressam in *Compendio privileg. pag. 31. §. 2.*

22. Et hic est notandum, quod licet hæres non conficiens Inventarium teneatur de proprio ad solutionem legatorum piolum, prout declaravit ead. Cong. Fabricæ S. Petri anno 1598. & patet ex pluries citato *Compend. privileg. pag. 38. §. 10.* attamen quidquid sit foro fori, hæres in foro conscientiarum non tenetur ultra vires hæreditarias quamvis inventarium non confecerit, ut de communi opinione testatur Rot. coram Coccin. dec. 1462. n. 27. ubi firmat, quod cum Ecclesia, & pia loca debeant vivere secundum conscientiam, non debeant exigere legatum ultra vires hæreditarias.

23. Si verò legatum fieret à Marito Uxori sub conditione si Vidua remaneat, vel quandiu statum vidualium servaverit: eidem debetur legatum si Religionem ingrediatur, Vidal. de legat. inquisit. 2. num. 35. quem refert, & sequitur P. Felix. Potest. in exam. Ecclesiast. tom. 1. n. 2564.

24. Item si fieret Juvenibus vacantibus, & danibus operam studiis legalibus, deberetur legatum ita conceptum etiam Clerico danti operam sacris Canonibus: quia studium Sacrorum Canonum dicitur studium legale cum sit medulla legum, & praxis juris civilis, Menoch de arbitr. jud. cas. 425. num. 28. & seqq. & ita declaravit S. Congr. Concilii in Romana seu Nicoteren. legati 14. Februar. & 30. Maii 1699. in qua fuit admissus Sacerdos 27. annorum, licet ei opponeretur, quod in d. ætate, non esset amplius aptus studiis, allegabatur favore admissi Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 12. num. 54. Quod legatum debetur etiam diviti, quia relictum pro erudiendis Juvenibus bonis artibus, & studiis, dicitur pium, Abb. conf. 63. num. 4. & 5. lib. 1. Rot. in Romana pecuniaria 2. Decembr. 1678. §. inter cætera coram V. Comite, & est favorabilior Dote Rot. dec. 349. num. 1. part. 14. rec. Mart. de success. legat. part. 4. quæst. 18. art. 4. n. 43. & plurib. seqq.

Decreti concessionis Emphyteusis vigore Brevis.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

- 1 Alienatio bonorum Ecclesiæ debet fieri causa cognita, & confitio de utilitate per veras probationes.
- 2 Concessio in Emphyteusim bonorum Ecclesiæ, debet fieri cum insertione Plantæ.
- 3 Alienatio bonorum Ecclesiæ quando dicatur utilis ostenditur.
- 4 Investitura facta ad tertiam generationem includit personam primi investiti: non tamen si in dispositiva dicatur ad ejus, vel ipsius tertiam generationem.
Beneplaciti tenor, & non partium preces attenditur.
- 5 Investitura ad tertiam generationem dicitur finita, si ultimus de linea fiat Religiosus.
Investitura ad tertiam generationem dicitur ex pacto, & providentia.
Monasterium in quo comprehensus in investitura est Religiosus, non potest retinere bona Emphyteutica pro commoditate fructuum.
- 6 Emphyteusis concessa ad tertiam generationem non extantibus masculis, transit ad feminas etiamsi à Statuto excludantur.
Fili illegitimi non succedunt in Emphyteusi Ecclesiæ, etiamsi rescripto Principis sint legitimi.
- 7 Prohibitio alienandi in Emphyteusi Ecclesiæ, omnem alienationem comprehendit (vocabulo latissime sumpto.)
Inciso Arborum, & impositio servitutis, sunt species alienationis.
Emphyteuta deteriorans notabiliter rem Emphyteuticam in proprietate cadit in commissum.
- 8 Caducitas incurta, & non declarata in vita alienantis, aut deteriorantis, quando possit declarari contra successorem.